

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

Kopija: Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie SADM

2026-10-02 Nr. SR-010

**DĖL SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKŲ „GRINDŲ“ POVEIKIO NEVYRIAUSYBINĖMS
ORGANIZACIJOMS IR PAGALBOS MECHANIZMO**

Nacionalinė nevyriausybinių organizacijų koalicija (toliau – **Koalicija**), vienijanti nevyriausybines organizacijas (toliau – **NVO**) ir atstovaujanti jų interesams, kreipiasi į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministeriją (toliau – **Ministerija**) dėl Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatų, nustatančių minimalų socialinio draudimo įmokų dydį („grindis“), taikymo poveikio NVO – ypač toms, kurios iki šių nuostatų įsigaliojimo prisiėmė ilgalaikius finansinius įsipareigojimus įgyvendindamos nacionalinius ar tarptautinius projektus arba teikdamos viešąsias paslaugas.

I. Faktinės aplinkybės

1. Ministerijos pateiktais duomenimis¹, šiuo metu yra 118 asmenų, kurių situacijai aktualus nurodytas teisinio reguliavimo pokytis ir kurie yra siejami su NVO. Koalicija nedisponuoja informacija apie tai, kiek atskirų NVO šie asmenys atstovauja, todėl negali įvertinti, kiek organizacijų faktiškai patirs papildomą finansinę naštą.

2. Dalis NVO neturi galimybės padengti papildomų socialinio draudimo įmokų iš vykdomų projektų biudžetų. Ypač sudėtinga padėtis susidarė organizacijų, sudariusių tarptautinių projektų finansavimo sutartis, vykdančių daugiamečių veiklas ar kitus tęstinius projektus, kurių biudžetai buvo suplanuoti ir patvirtinti iki atsirandant naujoms finansinėms prievolėms. Tokiais atvejais projekto finansavimo sąlygų ar darbo užmokesčio išlaidų eilučių keitimas gali būti neįmanomas arba galimas tik labai ribotai.

3. Nevyriausybinių organizacijų fondo teikiamas finansavimas šios problemos sistemškai neišspręs, nes jis nėra prieinamas visoms NVO, o fondo paskirtis ir konkursinio finansavimo modelis nėra pritaikyti operatyviai kompensuoti jau vykdomų projektų metu atsiradusioms privalomoms išlaidoms.

II. Ilgalaikis poveikis NVO sektoriui

4. Negalėdamos užtikrinti minimalaus užmokesčio ir su juo susijusių privalomų įmokų, dalis organizacijų gali nutraukti veiklą, veikti tik su savanoriais arba, siekdamos išvengti papildomų įmokų, pasitelkti asmenis pagal individualią veiklą ar kitas civilines sutartis, nors faktiškai santykiai turės darbo santykių požymių. Tai didintų teisinę riziką tiek organizacijoms, tiek dirbantiems ir silpnintų pastarųjų socialines garantijas.

5. Be to, Koalicija atkreipia dėmesį, kad aprašyti NVO veiksmai (darbo sutarčių atsisakymas, perėjimas prie savanorystės ar individualios veiklos) neatitiktų reguliavimo tikslo

¹ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovo Vaidoto Kalinausko pranešimas „Socialinio draudimo įmokų „grindys“, esant 2 ir daugiau darbdavių“, pristatytas 2026 m. rugsėjo 9 d. vykusiame informaciniame seminare „Svarbūs „Sodros“ įmokų „grindų“ pokyčiai nuo sausio 1 d. – ką privalu žinoti NVO sektoriui?“ (nuoroda į pranešimą – <https://www.ngo.lt/wp-content/uploads/2026/09/VSD-seminaro-pristatymas.pdf>; žr. pranešimo 2 skaidrę)

– užtikrinti, kad dirbantieji turėtų pakankamas socialines garantijas. Dėl šio pokyčio dalis asmenų gali netekti darbo sutarčių ir su jomis susijusių garantijų, t. y. rezultatas būtų priešingas siekiamam tikslui.

6. Ypač pažeidžiamos yra organizacijos, kurios nuolatinių darbuotojų neturi, tačiau juos įdarbina atsiradus projektinio finansavimo galimybei. Netekusios šios galimybės, tokios organizacijos negalės augti ir plėtoti veiklos net ir ribotą laiką įdarbindamos specialistus. Dėl to susidarys didelė takoskyra tarp nedaugelio NVO, galinčių išlaikyti darbuotojus, ir daugumos NVO, to padaryti negalinčių, o tai neigiamai paveiks NVO sektoriaus tvarumą ir plėtrą.

7. NVO, teikdamos viešąsias paslaugas ir įgyvendindamos projektus, yra prisiėmusios įsipareigojimų finansuotojams, partneriams ir tikslinėms grupėms. Iš anksto nenumatytas papildomas finansinis krūvis kelia riziką šių įsipareigojimų tinkamam vykdymui, gali lemti veiklų mažinimą bei darbo santykių keitimą ir reikšmingai pabloginti viešųjų paslaugų kokybę.

III. Teisinio tikrumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir proporcingumo aspektai

8. Teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principai suponuoja, kad teisinio reguliavimo pokyčiai, darantys reikšmingą poveikį jau prisiimtiems ir negrįžtamai pradėtiems vykdyti įsipareigojimams, turėtų būti įgyvendinami taikant tinkamas pereinamojo laikotarpio priemones. NVO, kurios darbo santykius ir finansavimo sutartis sudarė ir biudžetus patvirtino vadovaudamosi iki pokyčio galiojusių reguliavimu, neturėjo realios galimybės numatyti ir užtikrinti papildomų išlaidų padengimo.

9. Be to, vertintina, ar reguliavimo poveikis NVO, kurių finansavimo šaltiniai yra riboti ir projektiniai, yra proporcingas siekiamiems tikslams, ir ar nėra galimybės jį sušvelninti tikslinėmis kompensavimo ar kitomis priemonėmis.

IV. Prašymai ir pasiūlymai

10. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi socialinės partnerystės principu, **Koalicija prašo Ministerijos:**

10.1. užtikrinti, kad Ministerija kartu su Valstybino socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – **Fondo valdyba**) individualiai informuotų organizacijas, kurias šis reguliavimo pakeitimas paveiks tiesiogiai;

10.2. įvertinti galimybę sukurti tikslinį pagalbos mechanizmą NVO, kurios papildomų socialinio draudimo įmokų negali padengti iš patvirtintų projektų biudžetų ir kurios įsipareigojimus darbuotojams bei finansuotojams prisiėmė iki šių išlaidų atsiradimo. Šiuo tikslu galėtų būti svarstomi šie sprendiniai: laikinas tikslinis kompensavimo mechanizmas, papildomas finansavimas pagal faktiškai patirtas išlaidas, finansavimo didinimas jau vykdomoms valstybės finansuojamoms programoms ir projektams arba kitas Ministerijos siūlomas instrumentas. Koalicija siūlo, kad pagalbos mechanizmas pirmiausia būtų skirtas organizacijoms, kurios gali pagrįsti, kad darbo santykiai buvo užmegzti iki atitinkamų pakeitimų įsigaliojimo ir kad papildomų įmokų negalima finansuoti iš esamo projekto biudžeto ar kitų organizacijos lėšų.

Koalicija kviečia Ministeriją kartu su Fondo valdyba ir NVO sektoriaus atstovais artimiausiu metu įvertinti problemos mastą ir bendromis pastangomis rasti sprendimą, orientuotą į tas NVO, kurioms bendrieji veiklos finansavimo instrumentai yra ribotai prieinami ar netinkami. Koalicija pareiškia savo pasirengimą ir įsipareigojimą aktyviai dalyvauti vertinant paveiktų NVO padėtį, rengiant konsultacijas ir galimą pagalbos mechanizmą.

Direktorė

Vanessa Ražinskytė

Nacionalinės NVO koalicijos nariai:

1. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LijOT), vienijanti 54 didžiausias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas bei savivaldybių jaunimo organizacijų tarybas;
2. Aplinkosaugos koalicija, vienijanti 12 aplinkosaugos srityje veikiančių organizacijų;
3. Lietuvos negalios organizacijų forumas, jungiantis 17 nacionaliniu mastu veikiančių negalios organizacijų, kurios drauge atstovauja apie 300 tūkstančių žmonių su negalia, jų šeimų ir negalios situacijoje atsidūrusiųjų interesams;
4. Lietuvos moterų lobistinė organizacija, vienijanti 44 organizacijas;
5. Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas, kurį sudaro 63 skurdo mažinimo srityje dirbančios organizacijos;
6. Nacionalinė vystomojo bendradarbiavimo organizacijų platforma, vienijanti 20 organizacijų;
7. NVO vaikams konfederacija, kurią sudaro 75 vaiko teisių apsaugos srityje dirbančios organizacijos;
8. Žmogaus teisių organizacijų koalicija, vienijanti 12 organizacijų;
9. Lietuvos pacientų organizacijų atstovų taryba, vienijanti 19 organizacijų – įvairiomis sunkiomis lėtinėmis ligomis sergančiųjų pacientų organizacijų;
10. Vartotojų aljansas, vienijantis 10 organizacijų, veikiančių vartotojų teisių apsaugos srityje;
11. Lietuvos meno kūrėjų asociacija, vienijanti 12 meno kūrėjų sąjungų;
12. Nacionalinis švietimo NVO tinklas, vienijantis 22 nevyriausybinės organizacijas;
13. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras (*asocijuoti nariai*);
14. Nacionalinė kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacija (*asocijuoti nariai*), vienijanti 73 narius;
15. NVO teisės institutas (*asocijuoti nariai*);
16. Lietuvos socialinio verslo asociacija (*asocijuoti nariai*), vienijanti 28 nares organizacijas;
17. Pasaulio lietuvių bendruomenė (*asocijuoti nariai*), jungianti 55 pasaulio šalyse veikiančias lietuvių bendruomenes.